

SEED & BREAD

FOR THE SOWER

JES.55:10

FOR THE EATER

korte Bijbelse boodschappen van

THE WORD OF TRUTH MINISTRY

Otis Q. Sellers, Bijbelleraar

Vertaling © Stichting Lachai Roï, Lelystad, Nederland

www.lachairoi.org

Nr. 118

Hoofd: een woordstudie

In het Nieuwe Testament wordt ons verteld: 'het hoofd van iedere man is Christus, het hoofd der vrouw is de man, en het hoofd van Christus is God' (I Cor. 11:3). Deze uitspraak roept vanzelfsprekend de vraag op: 'wat vertelt God ons hier? Wat betekent dit?' Later lezen we: 'want de man is het hoofd van zijn vrouw, evenals Christus het hoofd is zijner gemeente; Hij is het, die zijn lichaam in stand houdt' (Ef. 5:23). Vervolgens wordt ons gezegd dat Jezus Christus 'het hoofd is van alle overheid en macht' (Col. 2:10); en ten slotte worden we gewaarschuwd tegen iedere vorm van activiteit die ons 'het Hoofd niet behouden' laat (Col 2:19, St.Vert.). Wat wordt met deze uitspraken bedoeld? Is het niet duidelijk dat de waarheid hier afhangt van de betekenis van het woord 'hoofd'?

Ik ben er al lange tijd van overtuigd dat heel veel verwarring en verkeerde uitleg van Gods Woord voortkomen uit het onvermogen om de volle betekenis te kennen en te doorgronden van veel alledaagse Nederlandse woorden. Bepaalde Nederlandse woorden kunnen heel goed een perfecte vertaling van een Grieks woord zijn, maar als we er niet in slagen het Nederlandse woord te doorgronden en de primaire betekenis ervan te ontdekken, is dat ons van weinig nut. Het woord *lichaam* bijvoorbeeld is een zo exacte vertaling van het woord *SŌMA* als men maar kan wensen. Maar toch kan hierover verwarring ontstaan als we niet weten wat *lichaam* is, wat de fundamentele betekenis van het woord is en welke kenmerken van dingen er correct mee kunnen worden aangegeven. Een oceaan is een lichaam van water, maar de regen die valt kan niet met dit woord worden aangeduid. Anderzijds is elke

regendruppel die valt wel weer een lichaam. Het woord *troon* is een zeer goede weergave van het Griekse woord *THRONOS*, maar als we aan een troon de primaire betekenis toekennen van een versierde stoel waar een vorst op zit als hij staatsaangelegenheden afhandelt, dan denken we ten onrechte dat de afgeleide of figuurlijke betekenis de primaire betekenis is. Dat is verkeerd, want de fundamentele en primaire betekenis van *troon* is: ‘het centrum of de zetel van heerschappij.’ Hoe kunnen we ooit Gods bewering begrijpen: ‘de hemel is Mij ten troon, en de aarde een voetbank mijner voeten,’ als we denken dat een troon een versierde stoel is?

Sommige woorden zijn erg moeilijk te doorgronden. We zijn zo verblind geraakt door het populaire gebruik ervan dat we door de bomen het bos niet meer zien. Het Nederlandse woord *hoofd* behoort daar ook toe. De oorspronkelijke betekenis is geheel bedolven onder het populaire gebruik dat verband houdt met het bovenste deel van het menselijk lichaam, of het voorste gedeelte van een dierlijk lichaam. Hieraan is nog de gedachte toegevoegd dat hoofd ook regeerder, chef, belangrijkste persoon, of ‘de baas’ is. Als echter het bovenste deel van het lichaam ‘hoofd’ wordt genoemd, is dat het figuurlijk gebruik. Dat is niet de primaire of fundamentele betekenis.

Als u *Webster’s New International Dictionary* raadpleegt, treft u van het zelfstandig naamwoord *hoofd* zevenentwintig definities aan. Elke keer als we dus te maken hebben met het woord hoofd kan het elk van de zesentwintig¹ betekenissen hebben. Elk van deze zesentwintig betekenissen kan evenwel op één of andere manier worden herleid tot de oorspronkelijke, de basisbetekenis van het woord ‘hoofd.’ Als dat niet kan, behoort het niet bij de woordfamilie van ‘hoofd.’ Dan zou het een geheel ander woord zijn dat toevallig op dezelfde manier wordt gespeld.

Neem bijvoorbeeld het bekende en veelgebruikte woord *geld*. De primaire betekenis ervan is ‘middel dat uitwisseling van goederen mogelijk maakt.’ Daarom kunnen we met recht zeggen dat de dollar, de frank, de pond en de peso geld is. Als ons daarom wordt gevraagd: ‘wat is geld?’ zou het geen zin hebben te zeggen dat de dollar geld is. Het enig correcte antwoord is, dat het een middel is dat uitwisseling van goederen mogelijk maakt.

¹ Ter vergelijking: Van Dale geeft (13^e editie) 26 definities. In het Engels kan ‘head’ nog een overgankelijk werkwoord, een onovergankelijk werkwoord en een bijvoeglijk naamwoord zijn. Dat geldt niet voor het Nederlandse woord ‘hoofd’ en daarom zullen enkele zinnen uit Sellers betoog die met dit feit samenhangen hier niet worden vertaald (*vert.*).

In het Hebreeuws komen we het woord *ROSH* tegen, dat velen bekend is wegens het gebruik in Rosj-Hasjanàh.² In het Grieks bestaat het woord *KEPHALĒ* en in het Nederlands het woord 'hoofd.' Deze drie woorden zijn identiek, zij stemmen overeen wat de primaire betekenis betreft en de Hebreeuwse en Griekse vormen worden door de Heilige Geest in de Bijbel onderling uitwisselbaar gebruikt (vergelijk Matt. 21:42 met Ps. 118:22, St.Vert.). De basisbetekenis van deze woorden wordt echter maar zeer gebrekkig begrepen en omdat alle gebruik ervan is gebaseerd op deze wezenlijke betekenis, is het belangrijk dat we die volledig begrijpen.

De betekenis is duidelijk te vinden bij de eerste keer dat dit woord in de Bijbel wordt gebruikt. In Genesis 2:10 (St.Vert.) lezen we over een rivier, die 'was voortgaande uit Eden, om dezen hof te bewateren; en werd van daar verdeeld, en werd tot vier hoofden (*ROSH*); hetgeen wil zeggen dat er vier andere stromen uit voortkwamen die andere gebieden van water voorzagen. Deze vier stromen worden 'hoofden' genoemd en zij kunnen ook terecht zo worden genoemd, omdat elk van deze *een bron van voorziening* was. Dat is de wezenlijke, primaire betekenis van het woord 'hoofd.'

Ik vertrouw er op dat niemand hier op een zijspoor gezet wordt als talloze manieren waarop dit woord figuurlijk gebruikt kan worden in gedachten komen, zoals de kop van een spijker. Een gedeelte van de spijker kan hoofd worden genoemd omdat deze bovenop zit en wegens de vorm die het heeft. Maar voordat iets 'hoofd' kan worden genoemd, moet het een bron van voorziening zijn, of in andere woorden een aanvoerkanaal.

In de Bijbel zal in verreweg de meeste gevallen waarin 'hoofd' voorkomt, ontdekt worden dat er sprake is van de bovenkant van een menselijk lichaam. Dat is een terechte toepassing, want het hoofd is de stromende bron van voorziening voor de rest van het lichaam. Het is de zetel van het intellect en de plaats waar bewegingen, gedachten en ideeën ontstaan. Als de voet gewond is, zelfs al is het maar een beetje, zal een boodschap naar het hoofd worden gezonden, waar de pijn wordt geanalyseerd en van waaruit de genezende krachten naar die plek worden gestuurd en de acties worden gecoördineerd die nodig zijn voor genezing en herstel. Het bovenste deel van het menselijk lichaam is waarlijk een voortdurend stromende bron van voorziening en het verdient de naam die eraan gegeven is, het hoofd.

² Spelling ontleend aan S.Ph. de Vries, *Joodse Riten en Symbolen*, Amsterdam 1968 (vert.).

In de brieven van Paulus komt een aantal plaatsen voor die van groot belang zijn en waar ogenblikkelijk duidelijk wordt dat er geen relatie bestaat met het bovenste deel van het menselijk lichaam. Vele slecht toegeruste lezers krijgen met deze gedeelten te maken en omdat het duidelijk is dat er geen sprake is van een menselijk hoofd, kunnen ze maar één ander ding bedenken. Ze veronderstellen dat dit dan wel een heerser moet zijn, een chef, meester, heer, of 'de baas.' Hoeveel beter is het in te zien dat Paulus in I Corinthe 11:3 heeft gezegd: 'ik wil echter, dat gij dit weet dat de stromende bron van voorziening voor iedere man de Christus is.' Er zijn vele Schriftplaatsen die hiervan getuigen. 'Hij zelf geeft aan allen leven en adem en alles,' 'want in Hem leven wij, bewegen wij ons en zijn wij' (Hand. 17:25,28). 'God, de HERE,... die aan de mensen die daarop wonen, de adem gaf en de geest aan hen die daarop wandelen' (Jes. 42:5). God is in Christus werkelijk de bron van voorziening voor ieder mens.

'Maar,' zullen sommige mensen zeker opmerken, 'hoe zit het dan met de volgende uitspraak? Zegt dit dat de man de stromende bron van voorziening voor de vrouw is?' Ja, dat is precies wat er staat en er staat allerminst dat de man de *heerser* is van de vrouw, zoals sommigen zouden willen beweren. Het zou goed zijn als iedere man die de naam van Christus noemt, zou proberen zijn verantwoordelijkheden en plichten te leren kennen als de stromende bron van voorziening voor zijn vrouw. Dat zou wel eens heel goed het geheim kunnen zijn van een goed huwelijk en een gelukkig huis.

Dat God de stromende bron van voorziening is voor Christus, is een kennelijke waarheid die niet verder bewezen hoeft te worden. Maar de zwakken in het geloof zou ik een zorgvuldige bestudering van Johannes 5:19-27 willen aanbevelen.

Let er alstublieft op dat ik hier niet voorstel om de grondbetekenis van dit woord te gebruiken als vertaling. Het Griekse woord *KEPHALĒ* zou met 'hoofd' vertaald moeten worden op elke plaats waar het voorkomt. Ik draag eenvoudig de gedachte aan die bij ons boven zou moeten komen als we op bepaalde plaatsen het woord 'hoofd' tegenkomen.

Op basis van deze feiten, zou de waarheid die in Efeze 1:22 wordt uitgesproken, opgevat moeten worden als God Die elke overheid en macht en kracht en heerschappij onderworpen heeft onder de voeten van Jezus Christus en Hem boven allen heeft aangesteld als de stromende bron van voorziening voor de uit-aangestelden, die Zijn materie zijn. En in Efeze 4:15 worden we gemaand om allen tot Hem op te groeien Die de stromende bron van voorziening is, namelijk Christus.

In Efeze 5:23 wordt ons gezegd dat de echtgenoot is de stromende bron van voorziening voor zijn vrouw, zoals Christus de stromende bron van voorziening is voor de ekklesia, namelijk allen die ooit een positie uit Hem hebben gehad of nog zullen krijgen. Ben ik dat voor mijn vrouw geweest? Dat is wat iedere gelovige echtgenoot zich zou moeten afvragen.

In Kolossenzen 1:18 komen we het woord 'hoofd' tegen dat de voornaamste plaats inneemt in de waarheid die daar uitgelegd wordt. Hier wordt van Jezus Christus gezegd dat Hij de stromende bron van voorziening voor de essentie (lichaam) is van hen die een positie uit Hem hebben. Hij heeft verklaard dat Hij Zijn ekklesia uit Zichzelf zou bouwen. Hij hield waarlijk van de ekklesia en heeft Zichzelf daarvoor gegeven (Ef. 5:25).

Kolossenzen 2:10 vertelt ons dat Jezus Christus de stromende bron van overheid en macht is. Het woord overheid heeft met heerschappij te maken. De overheid van Monaco wordt geleid door een prins en dit feit maakt van hem een overheid. Deze overheid echter, de positie van de prins en zijn gezag, vloeien alle voort uit de Republiek Frankrijk. Vele koningen, prinses en vorsten hebben echter brutaal beweerd dat hun positie, hun recht om te heersen en hun gezag uit God zijn voortgekomen. Daar zijn wij het ten stelligste mee oneens, maar we kunnen dit dulden in wereldlijke aangelegenheden. Maar als we te maken krijgen met de sfeer van de goddelijke zaken, moeten we altijd onbuigzaam zijn in ons verzet. Geen enkel mens kan in deze tijd enige heerschappij of gezag in de zaken van God claimen. Als iemand dat doet, laat hem dat dan herleiden tot Christus. Dat kan niemand.

In Kolossenzen 2:19 worden we vermaand om ons aan het Hoofd te houden. Laten we nooit toestaan dat we Degene die onze Bron van voorziening is loslaten of ons van Hem laten afbrengen. Bedenk dat als de 'religie' zijn laatste woord heeft gesproken en zijn laatste uitspraak heeft gedaan, we verder niets meer nodig hebben dan God die tot ons stroomt door Jezus Christus. Mogen we in staat zijn met de godvruchtige Asaf te zeggen: 'wie heb ik nevens U in de hemel? Nevens U begeer ik niets op aarde' (Psalm 73:25).